XLIV. évf. Kolozsvár, 1934. május. 5. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

DR. GREGORIO AGLIPAY Y LABAYAN,
a Fülöp-szigetek unitáriusainak feje.

itarian College for the ministry
Berkeley
America California

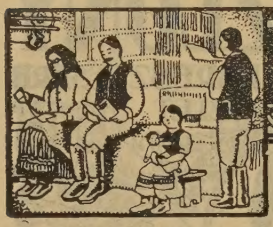

TŰZHELY MELLETT

Az ütközet után.

— *Hugo Viktor.* —

Atyám, ez az édes mosolyú levente
egy húszárjával — ezt kiváltképp szerette,
mert súgár növésű és igen bátor volt —
csata után, este, lóháton kóborolt
a holtakkal födött mezőn. Már-már éj van.
Árnyak közül gyenge nesz hallik aléltan.
A megfutamodott seregből egy spanyol
az, aki vérzőn az út sáncán haldokol.
Összetörve hörgött, tán már félig sem élt,
s nyöszörgött: — Adjatok innom, az istenért!
Atyám a húszárnak meghatva nyújtja át
nyereg-kápájából pálinkás kulacsát
s: — Szegény sebesültnek, menj, adj innia, — szólt.
Hirtelen, ahogy a húszár épp lehajolt
emberünk fölé, az, spanyol-mór keverék,
végső erejével megfogja fegyverét
és atyámra céloz sziszegve: Caramba!
Csákóját a golyó ereje lekapta
s lova visszahőkölt a lövés hallatán . . .
— Azért csak adj neki innia, — szólt atyám.

Ford.: Szabédi László.

A kísértet Fűszfalvában.

Hogy megint csak visszatérjünk Fűszfalvára... Sok érdekesség található benne. Az ember meg is kell gondolja, miről írjon, egyszerre kívánkoznak mind a tolla hegyére. Végül is a kisértetre esett a kocka. Kísértet!? Úgy gondoltuk, hogy a kisértet minden embert érdekelvén, 'szen ott van minden ember fantáziájában — akár mint lidércfény, akár mint szellem, — inkább felfigyelnek általa erre az eldugott Fűszfalvára. Azt akarjuk, hogy azt egy kicsit megismerjék, megszeressék, ne csak mi tudjunk róla, kik ott születtünk. Csak megérdemel a szülő-falu gyermekétől annyit, hogy megemlékezzék róla!... Éppen ezért rátérek a szóra: mi is van azzal a kisértettel?

Legalább úgy tíz évvel ezelőtt, azt beszélték a faluban, hogy kisértetek járnak a „nyúzó-színbe“ — más helyen ezt

úgy szokták hívni, hogy „vágóhid". Elég az hozzá, hogy kisértet jár ott. Elképzelhető, mennyit izgatta a dolog nyomorú fejemet, kivált, ha megvallom, hogy nem tartozom az oroszlánszívűek közé... valahol ott a nyul s a bárány között ingadozom. Mégis kiváncsi természetű lévén, valahogy bővebben szerettem volna tudni a dologról. Meg nem győződhettem róla, hogy mi a helyzet, — amint fentebb mondám, nem vagyok a legbátrabb legénykék egyike. — Nappal ellenben nem félek én még az árnyékomtól sem, ilyenformán elmehettem nyugodtan, akadály nélkül az egyik jó barátomhoz, ők közel laknak a nyúzószínhez, bizonyára többet tud róla, majd csak elmondja ő nekem.

Alszegi Bandi!... éppen ő kell nekem! Talán ők is vették észre a kisértet munkálkodásait. Alig két perc telik belé, otthon nem kell mindenre bélyeggel felruházott kérvény, — már ott is vagyok.

— Itthon van-e Bandi, Ida néni?...

— Itthon van valahol, Vilmoska!... biztosan a kertben.

Éppen jó, gondolám magamban, legalább zavartalanul mondja el a nagy történetet. Rögtön nekirugaszkodom s egykettőre már a pázsiton is heverünk.

— Bandi hé, nem es kertelek én semmit, mán annyit hallottam róla s most meg akarom tudni, csakugyan igaz-e, hogy késértet van a nyúzószínben?... Mit tucc te róla?...

Mint jó katholikus keresztet vet, azonnal — én nem is törődöm semmivel, remegek a titokzatos várakozástól.

— Há' hogyne vóna, mán négy napja. Éppen a tennap lestük, hogy mi' csinál. Engem igaz, nem engedtek oda az ablakhoz, nehogy megjeggyek, de azt már nem tutták eltiltani uccse, hogy ne halljam a csattogást s a dörömbölést. Ugy csattogott, zúgott, dörömbölt, mind amikor jégeső hull s mendörög és mind a villámlás, úgy világított eccer-eccer, pedig csillagos vót az ég. Egész éjjel úgy féltem, pedig édesapámmal háltam, őt tudom, hogy nem meri bántani még a késértet sem.

Mintha valahol ott volna a kisértet, úgy figyeltem. A hátam borzongott s egy világért sem mertem volna levenni a szemem róla, mikor beszélt, csak azután néztem körül, hátra, nincs-e ott valahol.

— De ma még többet tudtam meg róla, — folytatja tovább, már fölényesen, hogy mit tud ő — amikor elmonták Anna néniéknek. Benn vótam s ott előttem tárgyalták, senki sem küldött ki, de én se erősen ügyekeztem kifelé. Jóska báék es itt vótak az este, ők es látták!

— Mit hallottál nó, mongyad már, — remegtem az izgalomtól.

— Azt mongyák, hogy a késértet itt jött átal a pallón, éppen előttünk. Kettő vót, nem es egy. A palló közepiről a patakba léptek, — eddig örökétig az úton mentek, csak most nem — s ott tüntek elé, csak az ablak előtt. Úgy mentek

fel a falon egymás után, mindha lajtorján mennének. Az ablakon bé s erre ojan nagy villámlás, meg csattanás, mindha éppeg ménkő esett vóna le. Azután pedig zakatolás, csattogás egy jó darabig.

Befejezte mondókáját s én iszkoltam hazafelé, mert gondoltam, — eddig mán keresnek.

*

Azután csak annyit hallottaam a kisértetjárásról, hogy többet nem zakatoltak semmit. Ezen az emberek felbátorodva, elmentek, hogy meggyőződjenek: ott van-e vajjon a kisértet, csak csendben ül, de mikor az ajtót nyitották, az olyan nagy erővel, dörömböléssel csapódott ki, hogy egytől-eggyig abba a helybe elbucskáztak. Az ajtó csendesen betevődött . . .

*

A sötétet, mint kisgyermek, fölfoghatatlan, ismeretlen rémképekkel népesítettem be mindig. Most is késő este van, igen sokáig maradtam felszegbe egyik rokonomnál. Ilyenkor úgy segítek magamon, ha valakit meglátok, usgyé!, addig futok utána, amíg legalább tíz lépésnyire közel nem érek hozzá, tíz lépésre, mert melléje meg éppen nem merek menni.

Megközelítek, hát most is két embert a kellő távolságig, úgy, hogy még azt is hallom, mit beszélnek. És e beszélgetés óta többé nem volt szükség apám biztató szavára: amitől félsz, fogd meg s hozd haza!

— Jól rejik ijeszténk, hallod-e a bandára, — szólt az egyik.

— Úgy kell nekik, hát hanem mind elhordanák a húst. Még a mi kicsi haszna van az embernek, azt se kapja meg? A csendőrök?, azok se őrözhetnek örökkétig csak egy házat!

— Csinálunk mű paragrafust, ne fé', ha neki fogunk!

— Mű igen, az árgyélusát, de ne felejcsük el: ügyes ember az az Alszegi is, nála nélkül kárba veszett vóna minden késérteteskedésünk.

— Hát'sze neki es hasznot hajtottunk. A fiai, azt mondja, örökkétig mászkálnak bé az ablakon s nyuzzák le a gunyájikot. Többet arrafelé se mennek, biztos vagyok benne!

A hidon átalmentek s magukkal vitték életem utolsó kisértetét. Többé hiába beszéltek nekem kisértetről, szellemről, e tekintetben hitetlen maradtam. A következő találkozáskor azonban megkérdeztem Alszegi bácsitól:

— Ferenc bácsi?... maga hiszen-e a késértetekben? Igazán látta őket a nyúzószínben?...

— Hiszek, fiam, hiszek, hát hogyne hinnék, 'szen a saját szememmel láttam ököt!

— De hát honnét tuggya, hogy azok késértetek vótak?

— Onnét, hogy ojan dolgot nem csinálhat egyéb!

— De hát mé' ne csinálhatna?

— Azt te még nem érted, fijam, — mondta igazi öntudatossággal, mint aki tudja, hogy mi célt szolgál ezzel, a világért sem sejtené, hogy nagyon is értem.

Sem az egyik, sem a másik beszélgetésről egyetlen szót se szóltam eddig senkinek... Hadd maradjon a kisértet fenyítő törvényként, Fűszfalva államéletében; fenyítse a hústolvajokat, óvja a szülőket és a mészárosokat!

Ilyen paragrafusok vannak Fűszfalva törvénykönyvében!!

*

Vajjon, ha a nagy világ életében is ilyen kisértetek volnának, akik anélkül, hogy átlépnék a kisértetiségük határát, bántalom nélkül csattognának saját portáikon, akkor akadnának-e vajjon csinyt eszelő gyermekek, tolvajok a szónak tágabb értelmében?!

Imádkozzunk hát: Uram! ne vigy minket kisérteteket a kisértetbe!!!

Fűszfalvi Tóth Vilmos.

Ölelkező ágak.

Láttál már ölelkező ágakat?
Nézd, hogy fonódnak itt egymás köré!
Látod, ez itt, a nő, a gyönge,
Hogy rásimul a férfi-ágra!?

A férfi védi. — Látod: szél letörné,
(Olyan gyönge itt ez a vékony ág!)
Máskép. Igy áll — hozzá símulva,
Szeretve, védve — és zöldel tovább.

Bácsi erdő, 1933.) *Deák Berta.*

Új hajtások a régi törzs felett.

Még látszik a helyc a régi fának.
(Középen állt — kivágták — valaha)
De fölötte, lám, újabb nemzedék —
Izmosabb törzsű fák nőttek az égnek.

A földön semmi, semmi sem vesz el.
Hullott levélből szent humusz terem,
Levágott törzsből új hajtások nőnek...

Ez a törvény örök és — végtelen.

(Bácsi erdő, 1933.) *Deák Berta.*

Három millió új unitárius.

II. Unitárius érsek.

Megemlékeztünk már a Fülöp-szigetek lakosairól és műveltségi, valamint politikai állapotáról. Most már azt kell elmondanunk, hogyan született meg ezen a tropusi vidéken az unitárizmus. Számot fogunk adni erről ez előttünk idegenül hangzó kifejezésről is: unitárius érsek. Mindkettőt úgy tehetjük meg legkönyebben, ha ismertetjük dr. Aglipay Gergely érsek életét, mert az unitárizmus kifejlődése azzal szoros összefüggésben van.

Gregorio Aglipay Y Labayan a teljes neve. Gregorio = Gergely. Családi neve: Aglipay, ejtsd: Aglipáj: az az Y (Labayan) a nemesi származást mutatja, olyan, mint a német „von" és a magyar (latin) „de". Tehát: Lábájáni Áglipáj Gergely, hogy magyarosan is leírjuk a nevét, 1860. május 9-én született Ilocos Norte megye, Batac nevű városkájában. Szülei elszegényedett földbirtokos nemesek, főkép dohánytermesztéssel foglalkoztak. Tizenhat éves korában megrázó élményben volt része az ifjú Aglipaynak. Az állami monopol tisztviselők úgy találták, hogy nem termeltek elég dohányt területükön s ezért — a spanyol uralom nem sokat latolgató brutalításával — atyjával együtt börtönbe vetették. Mikor a börtönből kikerül, már egészen megváltozott lélekkel tekint az életre. Iskoláit, egyetemi tanulmányait kemény munkával, megfeszített szorgalommal végzi, kitüntetéseket, díjakat nyer — s közben állandóan két keze munkájával keresi meg a tanulmányaihoz szükséges pénzt. Jogász lesz, majd az egyetem elvégzése után segédtanár, de barátjának, dr. Yese Rizal Y Mercado-nak, a későbbi pilipinó szabadsághősnek, a befolyására a papi pályára lép. Talán ifjúkori igaztalan bebörtönöztetése miatt, vagy mert ahoz a nemzedékhez tartozott, melyből később nemzeti költők, szabadsághősök és vértanú hazafiak lettek — Aglipayt valami legyőzhetetlen szabadságvágy keríti hatalmába, mely a római katholikus papi szemináriumban sok ellenséget szerez neki. Szabadságvágya elsősorban vallásos kérdésekben nyilvánult meg. A francia és német „modernisták", a katholikus egyház haladó irányzatot kereső mozgalma, a Fülöp-szigeteken is talajra találtak s Aglipay egyike az elsőknek, akik a dogmák örökérvényű megmerevítése ellen tiltakoztak. Természetesen ez az álláspontja nem volt alkalmas arra, hogy feljebbvalóival megszerettesse magát. Szabadság-vágya azonban más téren is érvényesülést keresett s többek között olyan téren is, melyen még a vallási nézeteinél is veszélyesebb forradalmárrá lett a katholikus főpapság szemében. Amint mult számunkban is írtuk, a Fülöp szigetek spanyol fenhatóság alatt állottak egészen 1898-ig. A római pápai kuria viszont azzal kivánt segítségére sietni a spanyol uralom megszilárdításának e szigeteken, hogy az

egyházi vezető tisztségekbe nem nevezett ki filipinókat, hanem csak spanyolokat. Püspök vagy érsek tehát nem lehetett filipinó s még a kanonokok közé is csak elvétve jutott be egy-egy. Ilyen körülmények között nem volt megfelelő összeköttetés, érzelmi közösség a nép és az egyház között s emiatt a vallástalanság nőttön nőtt. Ez ellen a káros egyházpolitika ellen harcolt Aglipay. Később ép e politikához való merev ragaszkodással kényszeríti arra a római kuria e szigetek önállóbb gondolkozású lakósságát, hogy elszakadjanak a katholikus egyháztól és Független Filipinó Egyház név alatt új vallásos szervezetet alapítsanak.

Igy vázolva a körülményeket, most már csak röviden ismertetjük Aglipay további küzdelmeit. 1889-ben sok húzavona után pappá szentelik. Kitör a filipinó függetlenségi harc s a felkelők Rákóczija: Aguinaldo tábornok, korán felfedezi Aglipay tehetségét s a népre gyakorolt vezetői hatását. Eleinte csak mint diplomáciai közvetítőt használja fel a felkelők és a spanyol hatalom között, később azonban mind jobban magához kapcsolja s a független Fülöp-szigetek főpapjává nevezi ki. A függetlenségi harcot azonban leverik az amerikaiak, kik közben megkapták a szigetet a spanyol-amerikai háborúban, s bár Aguinallo menekülése után a mi Aglipaynk még másfél évig tartja ébren a függetlenségi mozgalmat guerilla háború folytatásával, végül is kapitulálni kell s a filipinó függetlenségért ettől kezdve csak a parlamentben harcolnak. De nincs is szükség további harcokra. Az amerikai csapatok ugyan leverték a filipinók szabadságharcát, mert ők a spanyoloktól egy forrongó, feldúlt szigetvilágot örököltek, melynek tüzét el kellett először oltaniok, hogy meglássák: mi ég. A felkelők közül azonban senkit sem büntettek meg, ha letette a fegyvert s olyan törvényeket adtak az országnak, mely abban az időpontban jobb volt a filipinóknak, mint amilyet maguk is alkotni tudtak volna. Igy Aglipay is büntetlenül szabadult s a rend megszilárdulásával ismét folytatta papi munkásságát. Ha a harctéren azonban el is csendesedett a függetlenségért való küzdelem, szellemi téren annál nagyobb erővel lángolt fel. Az amerikai vezetőség nem szólt bele a filipinók vallásos és szellemi életébe s így azok maguk vették kezökbe annak irányítását. Megbizottakat küldtek Rómába, hogy a pápánál eszközöljék ki a filipinók jogának elismerését az egyházi tisztségekre, a főpapokra ép úgy, mint a világiakra. A pápai kúria azonban hajthatatlan volt, nem is akart szóba állani velök, hanem a madridi (Spanyolország) pápai legátushoz utasította a küldöttséget, mely viszont továbbra is csak spanyolokat nevezett ki főpapokká a Fülöp-szigeteken. A küldöttség tehát hazatért és elhatározta az elválást Rómától. Aglipayt választották meg egyhangú lelkesedéssel az új egyház főpapjává, ő azonban vonakodott azt elfogadni. Csak hosszas rábeszélés és Don Isabelo de los Reyers-nek, a nagy-

tekintélyü filipinó hazafinak nyilvános felszólítása után egyezett bele megválasztatásába s 1902 október 17-én aláírta a híres „Third epistle“ c. okmányt, mely a Független Filipinó Egyház megalakulását jelenti be a világnak. Megválasztásánál ezt a spanyol címet kapta „Obispo maximo“, amit az angolnyelvű amerikai hivatalos okmány „archbishop“ kifejezéssel vesz tudomásul. Minthogy az „archbishop“ magyarúl érseket jelent, s minthogy később a Független Filipinó Egyház csatlakozott az unitáriusok világszövetségéhez, joggal mondhatjuk, hogy most már van egy *unitárius érsek* is a világon Mons. Gregorio Aglipay Y Labayan személyében. *Sz. I. S.*

(Utolsó közleményünk a jövő számban jön.)

Cimtelen májusi vers.

Májusi hajnal!
Kopott kabátomba burkolózva
Járom az utcákat.
Szemembe tűnnek roppant házfalak,
Kirakatok, lengén libbenő lányok,
Kopottan komor kenyérkeresők
S szemem előtt áll egy vígságában is szomorú
Húsz éves kölyök: magam.

Valahonnan a sok ház közül
Muzsikaszó, hajnali szerenád . . .
. . . S eltűnt ház, leány, kenyérkereső,
Körülnézek, sehol senki és semmi.
Csak magam maradok, csak magam!
Egy orgonabokor tövén
Fütyölöm a szerenád dallamát . . .
Májusi hajnal!

Kolozsvár. *BEDE EMIL.*

A brassói templomépítés megkezdődött.

Tudja minden unitárius ember, hogy a brassói egyházközség évek óta készül a templomépítésre. Megfeszített erővel, számtalan módot és eszközt felhasználva készítette az utat az egyik legjelentékenyebb unitárius gócpont megalapozására és kiépítésére.

Most már elérkezett oda, hogy az építés pár hét előtt megkezdődött.

A város a bemutatott tervek alapján az építkezésre az engedélyt díjmentesen megadta.

Az egyházközség több építő cégtől az árajánlatot bekérte s annak alapján az építkezés ügyét e sorok megjelenéséig jóváhagyásra az egyházi főhatósághoz felterjesztette.

Április 29-én az építkezés, szép ünnepség után megkezdődött.

Unitárius egyházi szempontból ennek az esztendőnek kétségtelenül egyik legfontosabb mozzanata a brassói templomépítés lesz.

Nem titkolhatjuk azonban el, hogy erőnk feletti erőfeszítésünk és több oldalról történt lelkes támogatás dacára is az építkezéshez szükséges összeg teljes egészében még nincs meg. Szegény sorsban levő hiveink a legnagyobb áldozatkészséggel és hitbuzgósággal állanak az ügy mellett és mindent megtesznek a siker érdekében, ami tőlük telik. Helyben mintegy 200.000 lej újabb áldozatra van kilátás. De így is szükségünk lesz még mintegy 2—300.000 lej összegre, amit gyűjtés és kölcsön útján kell fedeznünk. Vagyis szükségünk van minden unitárius és minden velünk rokonszenvező embernek legmesszebbmenő jóakaratára és támogatására is.

Az Egyházi Főtanács már régebben megállapította, hogy *a brassói unitárius egyházközség kiépítése egyetemes unitárius egyházi érdek,* ma fokozottabb mértékben érezzük ezt.

Álljon össze hát az unitáriusok sokasága mindenütt és próbálja megvalósítani a régóta óhajtott célt: *összpontosítsuk erőnket egy időben egyetlen feladatnak a megoldására! Ne legyen ebben az esztendőben fontosabb unitárius érdek, mint a brassói templomépítés megsegítése!*

Kovács Lajos.

Régi diákélet.*

Irta: **Heltai Nándor.**

Lássunk nehányat azok közül a szépemlékű kifejezések közül, melyeket Jókai az „És mégis mozog a föld" c. regényében a debreceni kollégium műnyelvtanából idéz, de amely műkifejezések általánosak voltak minden kollégiumban és használatban voltak nálunk is, a „kincses város" unitárius kollégiumában.

Ime: „Humanissime", — a diák címe, „Vaskalapos', a vén pap, — „Kosta", a falusi tanító, — „Stola", palást, az a jelentősége, hogy amikor azt valaki magára ölti, tehát kereszteléskor, temetéskor, azért fizetni kell. „Párbér", minden egy pár embernek büntetése, amiért megházasodott (esketési díj.) „Bergengócia", minden falu, ahol nem tudni, hogy mi a „Dácia", — „Dácia" a legálásért járó fizetés, — „Electio", válogatás a legatióban, — „Legatió", a szegény diák elmegy nagy ünnepeken falura prédikálni, egy kis „Siclus"-ért, — „Siclus", készpénz fizetés, „Post festal", az a dátum, amikor kontót kell fizetni, ünnep után,

Iskolánk volt növendéke, az egész magyar nyelvterületen ismert nevű író, a budapesti rádióban meleg hangú felolvasással áldozott „kincses városunk" unitárius Alma Mater-ének. Ebből az előadásból közöljük ezt a nehány részletet.

értsd „soha napján“ „Kandizni“, udvarolni, azaz kurizálni, legatió alkalmával, a pap leányának. „Semper“, a mindennapi leves, „Pico“ a hozzávaló kenyér, — „Absurdum“, töltött káposzta, azért absurdum, mert a diák számára a képtelenség világába tartozik. „Szalyi“ a fehér kenyér, — „Dárdás“ a kis diák, aki a nagy diákot kiszolgálja (abban az időben ez így volt szokásban.) „Gugyi“, szeszes ital, „Klipitro-klapotárium“, kulacs! (Klityeg-klotyog benne az ital), — „Hálpaklacs“ aki badar, rövidítése ennek: „Hála a papnak a másvilágon is van kulacs“, — „Calefactor“, besúgó, — „Gyantázni“, a torkot szokás, természetesen borral, — „Ad arma!“, fegyverre! — azt jelenti, hogy tűz van és ilyenkor „Nagybotos, kisbotos“ felragadják a „Gerundiunokat“, az ólmos botokat, melyekkel az útjukba eső kerítéseket ledöntik és torony irányában vezetik az ifjúságot a tűz színhelyére oltani és menteni!

*

A mi diák-életünk csak annyiban hasonlított a Jókai regényhőseinek diák-életéhez, hogy ezeket a műszavakat még mi is ismertük és használtuk. De azok a hősi küzdelmek, melyeket a nagy ősök vívtak és átéltek: előttünk már ismeretlenek voltak, csak hírükből ismertük és az irodalomtörténetből.

A mi kolozsvári diák-életünk, túl a 48-as legendás időkön és túl a 67-es kiegyezés korszakán, egy olyan nyugalmas időszak periodusában zajlott le, mely kizárta a nagy emóciókat és a tanulási kisebb nagyobb viszontagságok zökkenéseitől eltekintve, többnyire a diákélet örömeiben, csinjeiben, vidámságaiban teltek el és a békés diákélet képét viselték magukon, de ennek is megvoltak a maguk izgalmai, érdekességei, melyek különösen a helyi és országos eseményekkel kapcsolatos tüntetésekben merültek ki.

Az iskolákkal túlzsufolt kis Áthénben, ahogy a kincses várost kényeztették, szeptemberben, az iskolai év kezdetén, a beözönlő és nyüzsgő diáksereg, olyan zajló életet, olyan szint, jó kedvet, vidámságot varázsolt, mely egyszerre megváltoztatta, az egyébként csendes városnak, külső formáját és világvárosias képet és hangulatot vitt bele.

Mindenkinek jó kedve volt, mindenki sugárzott az örömtől. Hiszen ilyenkor még mindenkinek tele a tarisznyája édes anyám sütötte pogácsával, néném asszony és keresztanyám kalácsával és egyéb hazai jófélékkel. Apám uram is belenyult a lajbi zsebébe, bátyám is, sógorom is adott egy kis útravalót, drága kis hugocskám pedig, amit kötéssel, horgolással, hímzéssel, keresett, összegyüjtött, mind a zsebembe csempészte.

Volt élelem, volt pénz! — mi kell egyébb a diáknak?! — Terített asztal és ital!

„Fogj nosza kulacsot,
Tölts tele finakokat,
A fekete gondokat öntsük le!“

Hát mindjárt ezen kezdtük! Felkerekedtünk és nagy sebbellobbal beállítottunk egy kisebb vendéglőbe vagy kimentünk a monostori „Sörház"-ba, ahol a frissen habzó sör mellett kicseréltük a „nagy vakáció" alatt szerzett élményeinket. Este pedig siettünk a „Nemzeti színház"-ba, viszontlátni kedvenceinket, ahol vörösre tapsoltuk pihent tenyereinket.

Igy pergett le az iskolai év első napja.

De nem mindig „papsajt"!

Lassan-lassan elfogyott a jóféle hazai „elemózsia", követték, a különben sem bőven termett piculák és sustákok. „Picula" volt a régi 10 krajcáros, „Susták", a régi 4 krajcáros rézpénz. És ezzel sok szegény diák-társunkra rászakadtak a sötét gondok és nélkülözések.

De, „ahol legnagyobb a szükség, ott legközelebb az Isten".

(Folytatása következik.)

A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL

A házi légy. Ma már köztudomású dolog, hogy a betegségeket nem boszorkányok, nem rossz szellemek vagy akárki szemeinek igézése idézik elő, hanem szabad szemmel nem látható élősdiek okozzák. 1850-ben még semmit sem tudtak a kórokozó baktériumokról, addig az orvosi tudomány is sok tekintetben a sötétségben tapogatódzott, míg Pasteur korszakalkotó felfedezése forradalmi újításokat vezetett be az orvosok laboratóriumába. A betegségeket okozó mikrobák vagy csirák elég gyámoltalan, helyváltoztatásra alig képes élőlények, melyek kedvező körülmények közé jutva, hihetetlen gyorsan elszaporodnak s így az élőszervezetet, ha nem elég ellenálló, elpusztítják. Az ember lépten-nyomon ki van téve e fertőző baktériumok támadásának; ha forralatlan tejet iszik tüdőbajt kaphat, ha tetvek támadják meg, typhusos tünetek léphetnek föl rajta, míg a házi légy észrevétlenül még más, számos betegségnek a csiráját lophatja ételeinkbe. A melegedő időjárás a legyek életét, szaporodását segíti elő, ami az ember egészségére sokszor végzetes hatású lehet. A légy különös rossz szokása az, hogy nem tesz különbséget a trágyadomb és az emberi táplálkozásra szolgáló étel között. Egyszer a dobostortáról száll a szemétdombra, máskor pedig fordítva, ennélfogva észrevétlenül olyan betegségek támadhatnak meg, melyek eredetéről alig van fogalmunk. Embertársa és maga iránti kötelességet teljesít az, ki a legyet minden elképzelhető módon irtja és pusztítja, mert ezáltal sok fájdalmat és könnyhullatást tud idejekorán elhárítani.

Hipnotizált állatok. A kutyákon végzett élettani kisérletek közben egy olyan önkivületi állapotot tudtak előidézni, mely teljesen hasonlít az ember hipnotizált állapotához. Figyelő helyzetben megmerevedik perceken, sőt órákon keresztül ugyaneb-

ben az állapotban marad. Ha a kisérletező elfordítja az állat végtagjait, akkor az állat megmarad ebben az új helyzetében. A kutyánál épúgy, mint az embernél monoton behatások idézik elő a hipnotikus állapotot. A kutya hipnotikus helyzetét egy erre a célra szolgáló óra ketyegése idézi elő. Gyakran velünk is megtörténik, ha az óra ketyegését figyelemmel sok ideig hallgatjuk. Bizonyos táj, vagy egyéb dolog szemlélődése alkalmával félig elmerülünk. Vesd össze: Hova merült szép szemed világa stb.

E jelenségnek nyomait az állatvilág valamennyi állatcsoportjánál megtalálhatjuk. Ha kezünkbe veszünk egy folyami rákot es a farkától a feje felé az idegducok fölött ujjunkat a háta páncélján végighuzzuk, mozdulatlanná válik.

Izmai merevek lesznek, de azért formálhatók és új alakjukat bármilyen helyzetbe is hozzuk, megtartják. Hasonló álomba hozhatjuk a békát, kacsát, disznót, sőt a legveszedelmesebb kigyókat is. Az indiai kigyóbűvölők ezzel keresik kenyerüket, ők nagyon jól tudják, ha a támadásra ágaskodó kobrakigyó nyakát megragadják és fejét bizonyos helyen megszorítják, mozdulatlanná dermed, így azután karikává, nyakékké, sétapálcává alakítható a harapás legkisebb veszélye nélkül.

Áron és a fáráó varázslói is tisztában voltak ezzel (Mózes II. könyve, 7. fejezet.)

Májusi gyöngyvirág (Convallaria majalis L.) Európa ritka, lombos erdeiben terem. Erdélyben cserjések szélén, irtásokban fordul elő. Két-három tőlevelet hajt, melyek hosszukásak, épszélűek, vastag párhuzamos erezetűek. Kereskedelemben úgy a levelét, mint a virágját veszik. Ott, ahol nagy mennyiségben fordul elő, mint mellékkereseti lehetőség jöhet számitásba.

Hatóanyaga: a Convallariu, Convallariu-glykosidák, illatos olaj és sárga festőanyag.

Gyűjtése és szárítása: A leveleket virágzás előtt kell összegyűjteni és szellős padláson vékony rétegben szétterítve szárítandó meg. A virágok gyüjtését a harmat felszáradása után kell megkezdeni és azután a szárítását enyhe hőnél, sütőkemence fölött kell elvégezni. 1 kgr.-nál nagyobb mennyiségeket Kolozsvárt napi forgalmi áron váltanak be. Ilyen alapon a munkanélküli falusi híveinket szerény kereseti lehetőségekhez juttathatnók. 1933. évben 3 és fél millió lej értékű gyógynövényt szállítottak Romániából külföldre. A jövő számunkban nálunk előforduló közönségesebb gyógynövények felsorolását folytatni fogjuk.

Adj a világnak

egy mosolyt s cserébe kapsz napsugarat,
szolgálatot s hálával fizet,
egy dalt és mindig akad, aki veled daloljon,
hazugságot s megvetés jár érte,
képmutatást s saját magaddal büntettetel,
mogorva arcot s egyedül maradsz.

Ifjú dr. Mikó Imre. Örömmel írjuk a „dr.“ jelzést olvasóink által jólismert Mikó Imre neve elé, hiszen ezt az ifjúság valláserkölcsi megszervezése terén egyházunk, a főiskolások falu mozgalmának munkálása révén Erdély magyar vezetőemberei s több derék dolgozatából az egész magyar nyelvterület érdeklődő közönsége számára már eddig is jól csengő nevet most az önálló serdült munkaakarat kiszélesedésévé és még szebb igéretévé bőviti ki. Márc. 31-én avatták a jogtudományok doktorává, miután „Erdély kulturális autonomiája“ című doktori értekezését Maniu Cassiu és Boila Romulus egy. tanárok, bírálói, nagyon elismerő kritikával tüntették ki és fogadták el. Midőn régi munkatársai nevében is meleg jókivánságainkat fejezzük ki dr. Mikó Imrének, egyuttal szeretettel várjuk, hogy a tanulás miatt megszakított egyháztársadalmi munkáját ismét fölvegye s lapunk munkatársai között újból megjelenjék.

Gyászhír. Lapunk zártakor vesszük a megdöbbentő hírt, hogy Rédiger Géza, nyárádgálfalvi lelkész hirtelen elhunyt. A még élete virágjában (46 éves) levő lelkész halála mély részvétet ébreszt. Életére még visszatérünk? Halálában Isten vigasztaló szeretete adjon néki csöndes nyugodalmat!

Nem kevésbbé volt megdöbbentő annak a másik gyászjelentésnek a tudomásulvétele sem, mely szerint Szatmáry Annuska, életének 23-ik évében hosszas szenvedés után, Kolozsvárt elhunyt. Nyugodjék csendesen!

Iskolai hangverseny. A kolozsvári főgimnázium ifjúsága Péterfy István zenetanár gondos előkészitésével márc. 24-én d. u. hangversenyt rendezett a segesvári dalosversenyen előadandó darabokból, a részvétel költségeinek fedezésére. A kollégium díszternét zsufolásig megtöltő közönség meleg érdeklődéssel kisérte ifjaink nemes törekvését, amivel a nehéz és szebbnél-szebb zenedarabokat előadták. A műsor a következő számokból állott: 1. Pósa—Lányi: Petőfi, előadta az énekkar. 2. Beethoven: Al-

legretto, Serban: Romanul, játszotta a zenekar. 3. Seitz: Schüler konzert, hegedün játszotta: Halászi Sándor IV. o. t. 4. Bedő: Estharangok, előadta az énekkar. 5. Haydn: Gyermekszimfóniáját a zenekar játszotta. 6. Danela: Romanz és Mazurka, hegedűn játszotta: Szabó László V. o. t. 7. Petőfi-dalokat énekelt az énekkar. 8. Bercsényi nótáját játszotta a zenekar. A magánszereplők pontos, biztos játékát, az ének- és zenekar fegyelmezett, kifogástalan zenei szinezéssel előadott darabjait jóleső örömmel hallgatta és szünni nem akaró tapssal jutalmazta a közönség, igy adva tanuságát annak a szeretetnek, melyet iskolánk iránt érez.

Virágvasárnap Biharban. Márc. 25-én délután istentiszteletel kapcsolatban általános érdeklődést keltő vallásos ünnepélyt rendeztek a bihari unitáriusok. Zöld István énekvezér megnyitó szavai után Zöld Istvánné őnagysága a Nőszövetség nevében üdvözölte a szépszámban megjelent közönséget. A műsort Szabó Istvánné, Zalányi Juliska és Zöld Ilona sikerült szavalatokkal; Szabó Józsefné és Szabó Ferencné közvetlen, mély érzéssel előadott felolvasásokkal; a lelkész alkalomszerű szabadelőadásával; a női énekkar egyházi énekek előadásával; Zöld Etelka és Lilla, Zöld István énekvezér zene- és Zalányi Juliska énekszámokkal tették változatossá és kellemessé. A lelkész záró beszéde után Szabó Józsefné a Nőszövetség elnöksége nevében köszönte meg a közönség érdeklődését és pártfogását. A műsor ezzel véget ért, de a lelkesedés és akaraterő, melyről tanubizonyságot tett e kis gyülekezet és a Nőegylet, tovább munkálkodik. Reméljük, hogy jövőben még szebb és erőteljesebb megnyilatkozásai lesznek Isten segedelmével.

A kopenhágai unitárius világkongresszus nyomtatásban megjelent tájékoztatójából megtudjuk, hogy az augusztus 14—19. közt fog lefolyni, előadások és viták képezik tulajdonképeni gerincét, Erdélyből dr. Varga Béla tart előadást „A kinyilatkoztatás tartalma“ címen, Szent-Iványi Sándor pedig egy másik előadás-csoport után a megvitatást vezeti be. Az amerikai előadók részéről megemlítjük dr. Snow S. B., valamint dr. Wilbur M. E. neveit, kiket olvasó-közönségünk ismer. Érdekes, hogy dr. Otto Rudolf, a híres német theológus, lemondott tiszteletbeli tagságáról, mert mint az új „Német vallás“ híve, a kereszténységgel szakított. Ettől függetlenül, a világkonferencia foglalkozni fog a Hitlerizmus győzelme után Németországban előállott vallásos helyzettel.

Gál Jenő

Virágvasárnapján reggel beköszöntött a gyász dr. Gál Miklós tordai orsz. gyülési képviselő, köri f. ü. gondnok házába. Nagyobbik fia, Gál Jenő 20 éves joghallgató, tiz napi nehéz halálküzdelem után ráhajtotta fejét mellette virrasztó édesapja vállára és visszaadta lelkét teremtőjének.

A napilapok részletesen foglalkoztak a tragédia körülményeivel, itt inkább Gál Jenőről mint emberről, mint jó barátról szeretnék beszélni. Mert Gál Jenőről csak mint jó barátról lehet beszélni, hiszen neki soha sem voltak ellenségei. Ő senkinek sem volt csupán hétköznapi ismerőse, mert ha valaki ismerte — már szerette is őt. Róla csak jót lehetett mondani és minden tettében, még ha csintalan is volt, csak gyönyörködni tudott az ember. Jó modorát már első gimnázista korában is mintául emlegette osztályfőnökünk a tordai gimnáziumban és ezzel a jó modorral párosult jószivűségével lett a kolozsvári kollégiumban is osztályunk dísze, büszkesége. Szavakkal ki sem fejezhető — betűkkel le sem irható az a veszteség, amely bánatos gyászoló szüleit érte. És nagy veszteség az ő halála minden ismerősének és nekünk barátainak is, hiszen életünk legszebb napjaiból vitt magával egy darabot a sírba.

És hogy mi okozta a tragédiát? Talán éppen lelkének ama nemes vonásai, melyek őt különbbé tették társainál, — az a lelki finomság és érzékenység, mely csak a kiválasztottaknak adatott. A természet is megjutalmazza a maga ajándékával jó barátját, mert Gál Jenő még a természetnek is jó barátja volt.

A kövendi sirhanton virágok fognak nyílni. Törékeny, szép, nemes virágok, élő jelképei az ő elmult törékeny szép, nemes lelkének. Mosolygó barna szeme végigsimogatja a szeretett itt-maradottakat. Érzem simogató szeretetét és azzal búcsuzom, amivel Ő búcsuzott tőlem utolsó levelében: **„Jenőkém, az Isten áldjon meg!“**

Jakab Jenő

Felhivás a köri tanítóegyesületek elnökeihez!

Felkérem köri tanítóegyesületeink elnökeit, hogy a készülő új egyházi szervezeti törvény letárgyalásáról szóló saját körük általános közgyülésének egy-egy jegyzőkönyvi másolati példányát lehetőleg mielőbb hozzám beküldeni szíveskedjenek!

Kérem továbbá a tagsági díjak beküldését, minek eddig a „Marosi-kör“ és részben a „Kereszturi-kör“ tett eleget!

Kolozsvár, 1934. ápr. 20. **Patakfalvy Zsigmond**

A kolozsvári Dávid Ferenc Egylet Ifjusági Köre, D. F. férfiszövetség és Leányegylet közreműködésével március 24-én este az Unitárius Kollégium tornatermében kitünően sikerült müsoros táncestélyt rendezett. A müsor bevezető szavát: Szent-Iványi Sándor, védnök, theol. h. tanár mondotta. Ezután Balázs Ferenc és főiskolás zenekara magyar nótákat adott elő nagy sikerrel. Gyallay Domokos egy remekbe szabott novelláját olvasta fel a tőle megszokott eredeti művészettel. Bedő Boriska és Szánthó Vilma a kállai kettőst táncolták — szépen. A müsor befejező számaként Király Lili és Jeremiás Sándor „Argentiniai tangót" adtak elő. E szám gyönyörű volt. Az estély tiszta jövedelmét az Ifjúsági Kör helyisége kijavitására fordítottuk!

A kolozsvári unitárius nők dr. Hintz Györgyné kezdeményezésére a téli hónapokban kéthetenként más és más családnál tartottak tea-délutánt, aminek az volt a célja, hogy az összetartás érzését ápolják. A mindig kellemes hangulatban eltöltött összejövetelek jelentős összeggel gyarapitották a D. F. E. pénztárát is.

Kultur-délután. Április 13-án volt a püspöki házban az idei utolsó kultur-délután, mellyel kapcsolatosan ifj. dr. Gspann Károly értékes felolvasással szerepelt „Az álomról". Szász Edit művészi zongorajátéka, Pulka Endréné gyönyörüen előadott Grieg, Reinitz—Ady dalai gyönyörködtették a jelenlevőket, végül Lengyel Rudolf humoros monológjai keltettek nagy derültséget a szép számban összegyűlt közönség körében. Dr. Boros Györgyné főtiszt. asszony közvetlen szavakkal köszönte meg a megjelentek figyelmét, amivel állandóan kisérték egyletünk kultur összejöveteleit felekezeti különbség nélkül s kérte a jóakaratú érdeklődés megőrzését a jövőre is.

A D. F. Unitárius Nők szövetsége április 17-én a kolozsvári unitárius templomban nagyszabású orgonahangversenyt rendezett. Dedinszky Izabella orgonaművésznő és zeneszerző Debussy, C. Frank, Mulet és saját szerzeményeiből játszott tökéletes művészi rátermettséggel. A nehéz hangszer, mely egy férfi erejét is kimeríti, játszi könnyedséggel engedelmeskedett a művésznő mes-

teri ujjainak és bocsátotta ki magából a legcsodálatosabb hangokat. Dedinszki Izabella olyan zenei élvezetben részesítette közönségünket, aminőben régóta nem volt részünk. Goldmarck „Air"-jét Kouba Paula hegedűművésznő Ütő Mária zenetanárnő kíséretével játszotta a legteljesebb elismerést érdemlő előadásban. Puksa Endréné és br. Montbach Jenőné, Ütő Mária orgonakíséretével Mendelsohn „Dicséret"-ét énekelték. A közönség áhitattal hallgatta azt a gyönyörű teljesitményt, amivel a két művésznő a templomi hangulatot a legtökéletesebb zenei élvezet nyujtásával összhangba tudta hozni.

A D. F. E. központi választmánya április 20-án dr. Abrudbányai Ede elnökletével rendes gyűlést tartott, amikor elhatározta, hogy az egylet 50 éves jubileumát díszes ünnepség keretében a nyári zsinati főtanács alkalmával Székelykeresztúron fogja megtartani. Az ünnepély rendezésével az elnökséget bizta meg.

Dalosestély. Április 2-án, husvét másodnapján szépen sikerült műsoros estélyt rendezett a magyarszováti D. F. E. dalárdája. Gyallay Domokosnak négy egyfelvonásos vigjátékát adták elő az egylet lelkes működvelői, kik közül a főszerepeket Balázs Erzsébet, Bodor István, Csete Erzsi, Csete János, Domokos Erzsi, Székely János, Székely József játszották. A dalárda több számmal szerepelt az egyes szindarabok között. Műsor után tánc volt. A darabok betanitását és az estély rendezését Benczédi Márton tanitó végezte nagy lelkiismerettel és odaadó buzgalommal.

Egyeti élet Komjátszegen. Komjátszegen a magyar kisebbségi közművelődési élet két egylet keretében folyik; a Dávid Ferenc Ifj. Egylet és a Dávid Ferenc Nőegylet keretében. Előbbi 1926. évben alakult. Folyó egyleti évi működését 1933. év szept. második felében kezdte meg. Dec. 1-ig hetenként 2-szer gyült össze a kétszólamu dalárda próbáira. November 19-én nagy vallásalapitónk halálának évfordulója alkalmából műsoros vallásos délutánt rendezett a templomban. A délutánt biblia-magyarázat, énekszámok és szavalatok tették változatossá és gazdaggá. Dec. 1-én megtörtént az évi tagsági dijak kirovása. Ekkor határoztuk el, hogy az Egylet minden pénteken este összejövetelt tart, ami jelen napig sikerült is. Az összejöveteleket egyházi énekkel nyitjuk meg. Ezután lelkész, vagy megbizottja olvas fel hasznos dolgokat. Ezt követi egy szavalat, monolog, vagy énekszóló. A műsort a dalárda próbái zárják be; műsor után a szórakozni vágyók visszamaradnak sakkozni, vagy olvasni. A Dávid F. Nőegylet 1933. év karácsony másodnapján alakult meg. Elnöknek Major Sándorné lelkészné választatott meg.

Jótékonyság. Kedves meglepetésben részesített a husvéti ünnepek után 3 kedves urilány — kik közül kettő iskolánknak volt 4 éven át szorgalmas, példás magaviseletű tanulója. Mindenek felett álljon itt kedves levelük: „Kedves Igazgató Bácsi! A husvéti ünnepek alkalmával rendeztünk egy kis műkedvelői előadást, ennek összes jövedelme volt 80 lei. — Igaz, hogy kevés, de úgy gondoltuk, hogy egy unitárius szűkölködő kis testvérkénknek ez is segítségére lehet. Tisztelettel kérjük kedves Igazgató bácsit, hogy sziveskedjék annak adni, akinek a legnagyobb szüksége van rá. Kedves Igazgató Bácsinak sok szeretettel: Hadházy Éva II. gimn., Bálint Böske III. gimn. és Nagy Ilonka III. gimn." — Isten áldja meg minden jóval a jó szivű kislánykákat, s adjon a jó szülőknek bennük a legnagyobb boldogságot. *Ütő Lajos*, unit. el. leányisk. igazgató.

Sárkány Miklósné

Az országos D. F. Unitárius Nők Szövetségének nagy gyásza van: Dr ilencfalvi Sárkány Miklósné, sz. hosszúfalvi Horváth Ilona folyó év márc. 24-én örökre lezárta szemeit és benne nemcsak a marosvásárhelyi Unitárius Nők Szövetsége vesztette el odaadó, fáradhatatlanúl buzgó vezetőjét, hanem az országos alakulat is egyik leglelkesebb munkását.

Ma, midőn a sulyos gazdasági krizis olyan nagy megpróbáltatás elé állit minden egyes családot és közvetve minden helyi alakulatot is, kétszeresen meg kell becsülnünk minden asszonyunkat, aki megértve az összefogás fontosságát, céltudatosan igyekszik előmozditani az unitárius nők országos szervezkedésének nehéz, de jövőt igérő munkáját. Tavaly, midőn átszervezett nőszövetségünk aktiv munkába kezdett, a Sárkány Miklósné aláirásával jött az első életrevaló inditvány: kérdőivek évenkénti szétküldésével gyűjtsük be közös munkánk adatait. A végre elkészült kérdőiveket most küldtük szét és fájdalommal tölt el a gondolat, hogy a vásárhelyi már nem az ő aláirásával fog visszakerülni.

Utóbbi években sokat betegeskedett, egyik levelében azt is irta, hogy többször le akart mondani az elnökségről, „de az asszonyok s a jó esperes úr is olyan kedvesen mindig lebeszélnek róla, — aztán csak maradok. **Szivemből szeretem mindeniket** s ha nehéz is az élet, legalább felüdít mindig, ha együtt vagyunk."

Áldott lelkű unitárius asszonytársunk, hálás kegyelettel őrizzük emlékedet, nemes példádat követni igyekszünk. „S ha nehéz is az élet" a Te szavad szerint üditsen fel, hogy „együtt vagyunk" s erőt fog adni a jóleső tudat, hogy Te szívből szerettél mindnyájunkat!

Új könyvek.

Hála Istennek, annyira kezd élővé válni az erdélyi unitárius irodalom, hogy már csak így, összefoglalva tudunk megemlékezni a sok új unitárius kiadványról. Legelsőnek említjük úgy tartalma, mint szerzője illusztris személye miatt:

Dr. Boros György: Uj theológia és unitárizmus. Értekezések és tanulmányok. Kvár. 1934. Grafic-Rekord. 94 oldal.

Kilenc theológiai értekezést adott ki e könyvben főt. püspök urunk, melyeket 1899-től kezdve mondott volt el a theológiai akadémia évmegnyitó ünnepségein. Ezt írja az előszóban: „Nekem úgy tetszik — és ez juttatott arra a gondolatra, hogy kiadjam, — hogy mindenik darabban van olyan tárgy, amelyet jó ujra látni, van olyan intés, amit mi is szívesen hallunk és van olyan unitárius meggyőződés, melyet jó újból átszűrni lelkünkön". Való igaz. Volt tanítványai nagy lelki gyönyörűséggel olvassák ezeket a tanulmányokat, a mai tanuló pedig bizalommal veheti kezébe ezt a könyvet, épülni fog belőle. Külön kiemelendőnek tartjuk, hogy ezek a tanulmányok, melyek értekezéseknek is kitünőek, évmegnyitó ünnepélyeken hangzottak el. Magas színvonaluk szép fényt vet theológiai akadémiánkra is. Végül hadd súgjuk meg csak úgy egymás között, mi, a D. F. E. tagjai és az Unitárius Közlöny olvasói, hogy ez a könyv nekünk még többet jelent, mint az unitárius irodalomnak. Alig hogy a nyomdából kikerült, egy még szinte nedves és meleg példány kopogtatott szerkesztőségünk ajtaján, szerzőnek ezzel a felíratával: „Első példány — az Unitárius Közlönynek". Mint mindig, főtisztelendő püspök urunk első gondolata most is az Unitárius Közlönyé. Kell-e mondanunk, hogy az Unitárius Közlöny is, mint lapunk minden olvasója bizonyára, a legelső sorban kíván állani, mikor ez új könyv megjelenéséért a régi és új tanítványokkal köszönetüket tolmácsolják?

S. Nagy László: A megtalált Isten. Versek. Erdélyi Szemle kiadása. 1934. 32 oldal.

Tulajdonképen kancsal szemekkel kellene néznünk ezt a jómegjelenésű kis könyvet, mert a benne összegyűjtött verseket lapunknak igérte volt — legalább részben — a szerző. Bár lapunk olvasói szempontjából sajnáljuk e mély érzéssel és szerző ismert művészetével és irodalmi ízlésével megirt versek kimaradását lapunkból, mégis örömmel köszöntjük e kötet megjelenését, mert hiszen — szerzőnek igaza van — így, együtt egyetemesebb hatást tesznek és maradandóbb élményt nyújtanak, mintha külön-külön jelentek volna meg sok hónapon át a Közlöny különböző számaiban. Lapunk olvasóit viszont azzal véljük kárpótolni, hogy megírjuk: a versek kaphatók az iratterjesztő útján. A kötet ára 25 lej.

Fikker János: Kérdések és feleletek. 1934. 16 oldal.

Kövendi lelkésztestvérünk kátészerüleg összeállított 16 kérdés és feleletben foglalkozik nehány olyan vallásos és világnézeti kérdéssel, melyek napjaink próblémáivá nőtték ki magukat — legalább is bizonyos körben. Bár fejtegetéseit szeretnök megjegyzésekkel kisérni, hogy a fölvetett gondolatokat tovább fejlesszük, most mégis meg kell elégednünk annyival, hogy hirt adtunk a könyvecske megjelenéséről, mely kétségtelenül az egyházunkban is ébredező s öntudatosságra törekvő vallásos megújhodás egyik érdekes jele. Kapható az Iratterjesztőnél 5 lejért.

Szentmártoni Kálmán (szerk.). A székelykereszturi unitárius főgimnázium értesítője az 1932—33. évről. 1934. 60 oldal.

Gondos és szép jelentés egy év lelkiismeretes és eredményes munkájáról. Aki csak ilyen úton szerezne erről tudomást, az is meggyőződhetnék a pontos és részletes kimutatások kapcsán, hogy itt áldásos és építő munka folyik. Ha lenne olvasóink között, aki még nem látta kereszturi gimnáziumunk gyönyörű, modern épületét, nézze meg azt a jelen számunkban is közölt „Egyházi és iskolai hirek“ fejlécében. (Rátekintve, balról az első.)

Gladden — Kiss Sándor: „A keresztény pásztor és a dolgozó gyülekezet“ című könyve — mint azt az Iratterjesztő mult számunkban közölt hirdetésében is jelentettük — az eddigi 240 lejes ár helyett most 120 lejért kapható. Megújuló missziós életünk számára kimeríthetetlen tárházát jelenti e könyv a hasznos tanácsoknak és útbaigazításoknak. Éppen ezért örömmel hivjuk fel olvasóink figyelmét erre az árleszállításra. Kapható az Unitárius Iratterjesztőnél.

Kérelem. Mély tisztelettel kérem mindazokat, akik **„János Zsigmond élet- és jellemrajza“** című munkámra előfizetőket gyüjtöttek, hogy az előfizetők neveit velem 1934. június 1-ig közölni sziveskedjenek. Cristur-Székelykeresztúr. Szentmártoni Kálmán főgimn igazgató.

GYERMEKVILÁG

Éhes Pali.

Éhes Palit elküldötte az édes anyja, hogy hozzon vizet, ha ebédelni akar. De ő inkább játszani akart s az édes anyja mind várhatta a vizet. Egyszer elfogyott a türelme s odaszólt a Pali apjához:

— Azt a haszontalan kölyköt már egy félórája elküldtem vizért!

— Akkor még csak egy félórája játszik, — válaszolta az apja.

Erre a Pali édesanyja félrehúzta a tűzről a lábast, meg a fazekat s elindult, hogy a fiát megkeresse. Mikor már a Pali fülét is megtalálta, csak annyit mondott:

— No, ha neked nem tetszett vizet hozni, akkor ebédelni se tetszedjék. Élj meg a magad emberségéből!

— Megélek én, ha csak az a baj, — erősítette Pali s egy percet sem vesztegette az időt, visszament játszani a barátai közé.

Addig játszott, amig egyedül nem maradt a labdaütővel. A többiek elmentek ebédelni. Pali is indulni akart. Csak akkor jutott eszébe, hogy akár megy haza, akár nem s hogy most neki nem szabad a szülőitől kérni semmit, hanem meg kell élnie a maga emberségéből.

— Hát jól van, elmegy a kertbe s eszik murkot. Az jó főtelenül is, csak úgy ropog, csupa élvezet.

De amikor lehajolt, hogy kitépjen egyet, megszólalt a murok hangos szóval:

— Kitől kértél engedélyt?

— Hát kitől kérjek? — csodálkozott Pali.

— Az édes anyádtól, mert ő ültetett, öntözött és kapált engem.

— No, ha igen, maradj békével, én most a magam emberségéből akarok megélni. Akkor inkább barackot eszem.

Nyulna is föl, hogy letépjen egy barackot, de az is megszólal hangos szóval:

— Kitől kértél engedélyt?

— Hát kitől kérjek?

— Az édesapádtól, mert ő oltott, nyesett és ápolt engem.

— No ha igen, maradj békével; én most a magam emberségéből akarok megélni. Akkor inkább káposztát eszem.

De hiába ment a barackfától a káposztához, a káposztától a retekhez, a retektől a hagymához, a hagymától a paszulyhoz, a paszulytól a paradicsomhoz, a paradicsomtól a kalarábéhoz, a kalarábétól az almafához, az almafától a szalvafáig, a szilvafától a körtefáig, mindegyik ugyanezt válaszolta.

— Nem baj, — gondolta Pali, — elmegyek a mezőre, tépek búzaszemeket, ások krumplit s eszem tejes kukoricát.

De bizony a búza, meg a krumpli, meg a kukorica nem adott másféle feleletet Éhes Palinak!

Akkor meglátott az erdőszélen egy fát, amely tele volt egészen piciny, haragos zöld színű almákkal.

— Téged az édes apám ültetett-e? — kérdezte Éhes Pali gyanakodva.

— Engem bizony nem! — válaszolta a fa. — A magot, amiből kikeltem, egy madár hozta a csőrében s itt leejtette. Ehetel belőlem bátran, amennyi csak beléd fér.

Éhes Pali éhesen nyult az alma után. No de hiszen, volt is mit kiköpnie! Olyan keserű volt az alma, mint a vadalma. Attól ugyan éhesen maradhatott Éhes Pali.

Mégis csak haza kellett mennie a nagy legénynek. Be kellett látnia, hogy amíg meg nem nő s a saját kenyerét nem eheti, addig mégis csak legjobb az édes anyja főztje — s a legjobb, ha az esze nem mindig a játékon jár, hanem az édes anyja szavát is meghallgatja.

Balázs Ferenc

Vidám percek.

A beteg: Doktor úr, kérem. Különös betegségem van. Ha előregörbülök, a két karom széttárom s olyan félkör alakú mozdulatot végzek velük, borzasztó szúrást érzek a bal vállamban

A doktor: De hát mi a csudáért végez maga ilyen fura mozdulatokat?

A beteg: Hát ha a doktor úr tud valami más módot arra, hogy a nagykabátom hogyan öltsem föl, tanítson meg rá engem is.

*

A fiatal udvarló: Én soha addig meg nem házasodom, amig nem kapok olyan leányt, aki pontosan az ellentétem legyen.

A hölgy (bátorítólag): Csak bátorság, Duffer úr, itt a szomszédságban sok értelmes leány van.

*

— Jártál te, fiam, valaha dadogó iskolában?

— N n n em, cs cs cs ak ú ú úgy m m ma a gamtó ól t t tanu u u ltam m m meg da da da do do dogni.

*

(The Christian Register 1934. III. 15 sz.)

Hamis Ferkó kalandjaiból.

I.

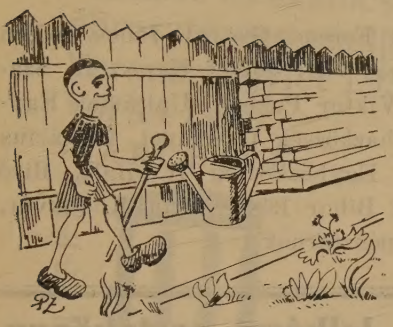

Ballag Hamis Ferkó, nagy-vigan hunyorgat;
Félek, a fejében megint rosszat forgat.
Lám, hogy hangokat hall ott túl a palánkon,
Már keres valamit, hogy valakit bántson.

II.

Gerenda-rakásra felkapaszkodik hát,
Kimeresztett szemmel hámulja, amit lát:
Jó leány létükre ime öntözik a
Gyomlált virágágyást Birike, Sárika,

III.

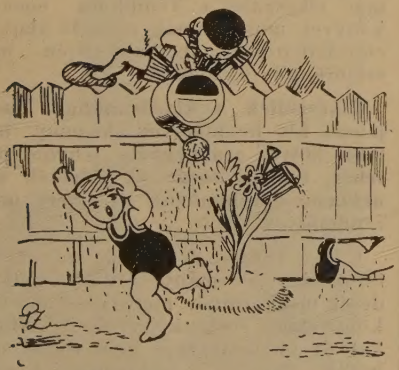

Kiált Hamis Ferkó: Vizet a virágra!
S hideg vizet zudit a két leánykára.
Azok ijedtükben usgyi vesd el magad;
Még a kanna is a levegőbe akad!

IV.

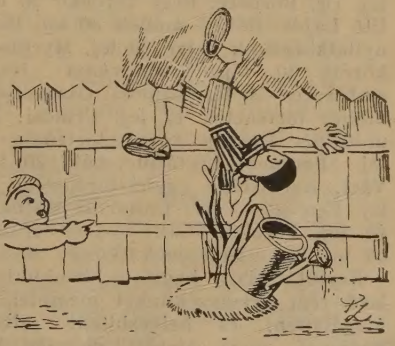

Az, aki másnak árt, nem vigyáz magára.
Ferkó kacag, billen s kalimpál a sárha.
Aki csak elszaladt, az most visszatérhet,
Ferkó felsülésén bezzeg nevetgélhet.

Rajzolta: *Pálfi Zoltán.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába március 18-tól április 18-ig tagsági dijat fizettek: Demeter János, Orbók Lajos Sz.-keresztur, Papszt Gyula Kolozsvár, László Gyula S.-Szentgyörgy, Unitárius Egyházközség Muzsna, Bálint Ödön Karácsonyfalva. 1934-re; Unitárius Egyházközség Hidalmás. 1933—34-re; Máthé István Rares 1932-re, Pál Mihály Gyepes, Gálffy Ferencné Mártonos, Hegyi János Vilvoode (Belgium) 1933-ra.

Előfizetői dijat fizettek: Bodi Ferenc, György János, Ádám Dániel, Kozma Anna, Pazsint Róza, Vári József Keresztur, Szakács Károlyné Udvarhely, Boda Viktor Pokesti, Unitárius Egyházközség Okland, Uniátrius Egyházközség Crăciunel, Unitárius Egyházközség Vargyas, Unitárius Egyházközség H.-ujfalu, Biró Lajos, Pap Lajos, Kiss Zsigmond Bihor 1934-re. Cluj-Kolozsvár, 1934. április 18-án. *Gálfi Lőrincz*, pénztárnok.

300 oldalas két nyelvű lelkészi postakönyv, kemény kötésben darabonként 110 lejért kapható az Unitárius Iratterjesztőnél.

Az Unitárius Sajtó és Iratterjesztő árjegyzékének kibocsátása óta a következő árleszállitások történtek:

Dr. Gladden—Kiss: A keresztény pásztor és dolgozó gyülekezetek 120 lej, Dr. Borbély: Régi Torockó 30 lej, Útő Lajos: Bölcső mellett 30 lej, Megnyilatkozásunk helye 30 lej, Myrtusok között 30 lej, Szent-Iványi: Jézus emberarca 50 lej, Ürmösi: Ószövetségi bibliai történetek 12 lej, Ürmösi: Az unitárius egyház rövid története 15 lej, Ferencz: Unitárius Káté 20 lej, Vári: Keresztény egyháztörénelem 30 lej, Ferencz—Vári: Unitárius kistükör 60 lej, Ferencz—Gálfi—Vári: Hittan 50 lej, Templomi énekeskönyv 30 lej.

Kérjük afiait, hogy a birtokukban levő régi árjegyzékünket megfelelően kiegészíteni és helyesbiteni szíveskedjenek, mert újabb árjegyzék kiadását ez idő szerint még mellőzhetőnek tartjuk.

Egyben szíves tudomásukra hozzuk, hogy az Unitárius Káté újabb kiadása már elkészült, a Templomi énekeskönyvek most vannak nyomás alatt és előreláthatólag április elején már szállithatók lesznek.

Elkészültek a kiadásunkban megjelenő kis imakönyvek kemény táblába kötve, aranykehely lenyomattal, fehér, fekete, bordó és sötétkék színekben, darabonként 15 lejért megrendelhetők.

E. K. Tanács 2278—933 számú határozatára bizományi áruink szétküldését megkezdtük, mely azonban tankönyveket, énekeskönyveket, bibliákat és imakönyveket nem foglal magában. Ezeket a szükséghez képest, külön megrendelésre szállithatjuk.

Alapitói dij 1000 lej, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta.

Szerkesztő: **Szent-Iványi Sándor.**

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ-KOLOZSVÁR — 19963